OCHII PANTEREI

De Ambrose Bierce

Articol I.

I. NU TOŢI NEBUNII SE CĂSĂTORESC

Un bărbat şi o femeie – aşa a fost de când lumea – şedeau pe o bancă rustică în după-amiaza târzie. Bărbatul era în floarea vârstei, zvelt, oacheş, cu aerul unui poet şi tenul unui pirat, un gen de bărbat care nu trece neobservat. Femeia era tânără, blondă, graţioasă, având ceva „sprinţar” în înfăţişare şi în mişcări. Purta o rochie cenuşie, în ţesătura căreia se distingeau nişte desene ciudate, întunecate. Putea trece drept o femeie frumoasă; nu-ţi dădeai seama de la început, căci ochii îţi acaparau toată atenţia. Erau cenuşii-verzui, alungiţi şi înguşti, cu o căutătură ce nu se poate descrie. Puteai spune doar că erau tulburători. Cleopatra trebuie să fi avut asemenea ochi.

Bărbatul şi femeia discutau.

— Da, spunea ea; te iubesc, Dumnezeu mi-e martor! Dar să mă căsătoresc cu tine, nu. Nu pot, nu vreau.

— Irene, aşa răspunzi mereu, dar niciodată nu mi-ai destăinuit motivul. Am dreptul să-l ştiu, să-l înţeleg, să-mi dovedesc tăria de a-l înfrunta, dacă o voi avea; vreau să aud motivul.

— Pentru ce te iubesc?

Un zâmbet flutură pe chipul palid, scăldat în lacrimi al femeii. Replica nu-l amuză pe partenerul ei.

— Nu, nu există un asemenea motiv. Te întreb de ce refuzi să te căsătoreşti cu mine? Am dreptul să ştiu. Trebuie să ştiu, vreau să ştiu!

Se ridicase şi stătea în faţa ei cu mâinile încleştate şi faţa încruntată, arătând aproape ameninţător. Părea că-i gata s-o sugrume pentru a afla ceea ce voia să ştie. Ea nu mai zâmbea; îşi înălţase spre el o privire fixă şi albă, golită de orice emoţie sau sentiment. Şi totuşi era ceva în acea privire ce potoli înverşunarea bărbatului, făcându-l să se cutremure.

— Chiar vrei să ştii? întrebă ea pe un ton mecanic, ce-i trecea privirea în sunet.

— Te rog… dacă nu-ţi cer prea mult.

Se părea că acest zeu al creaţiunii era dispuns să-i cedeze semenei sale o parte din împărăţie.

— Bine, atunci am să-ţi-spun: sunt nebună.

Bărbatul tresări, apoi o privi neîncrezător, simţind că e cazul să

râdă. Din nou simţul umorului îl părăsi însă şi, în ciuda scepticismului său, se simţi profund tulburat de ceea ce auzise. Convingerile şi sentimentele noastre nu sunt întotdeauna în bună înţelegere.

— Aşa ar spune doctorii, continuă femeia, eu găsesc că-i mai curând vorba de un caz de „posesiune”, Aşază-te şi ascultă-mi povestea!

Bărbatul se aşeză tăcut lângă ea, pe banca de la marginea drumului. În faţa lor, dealurile de pe versantul răsăritean al văii erau înroşite de razele apusului şi liniştea ce domnea pretutindeni vestea amurgul. Ceva din solemnitatea lui misterioasă pătrunsese şi-n sufletul bărbatului. În universul spiritual, precum în cel material, există semne şi prevestiri ale nopţii. Rareori întâlnindu-i privirea şi, ori de câte ori se întâmpla, fiind intens conştient de spaima inexplicabilă ce i-o provocau ochii ei, în ciuda farmecului lor felin, Jenner Brading ascultă în tăcere povestea Irenei Marlowe, Din respect pentru cititor, care ar putea fi neplăcut impresionat, de lipsa de meşteşug a unui povestitor neexperimentat, autorul preferă să o redea în versiune proprie.

Secţiune 1.01 II. O CAMERĂ POATE FI PREA STRÂMTĂ PENTRU TREI PERSOANE, CHIAR ŞI ATUNCI CÂND UNA LIPSEŞTE

Într-o căsuţă de lemn, constând dintr-o singură cameră, mobilată sărăcăcios, o femeie şedea ghemuită la perete, strângându-şi copilul la piept. În jurul colibei, o pădure deasă îşi întindea hăţişul pe o rază de câteva mile. Era noapte şi în cameră demnea un întuneric de nepătruns; niciun ochi omenesc nu ar fi putut distinge femeia şi copilul. Şi, totuşi, cei doi erau observaţi îndeaproape, cu lăcomie, cu vigilenţă, cu o intensitate ce nu slăbea nici o singură clipă; acesta e nucleul naraţiunii noastre.

Charles Marlowe făcea parte din acea clasă – stinsă acum în ţara noastră – de pădurari pionieri, care şi-au aflat mediul propice în deşerturile împădurite ce acopereau versantul răsăritean al Văii Mississippi, de la Marile Lacuri până la golfuf Mexic. De mai bine de o sută de ani, aceşti oameni şi-au croit drum înspre vest, generaţie după generaţie, cu arma şi securea, smulgând Naturii şi sălbaticilor săi copii câte un petec izolat de pământ arabil care, abia domesticit, trecea mai departe în mâinile urmaşilor, mai puţin aventuroşi, dar mai chibzuiţi. În cele din urmă, străpungând frontiera pădurii, au ieşit la câmp deschis şi au dispărut, de parcă i-ar fi înghiţit o prăpastie. Pădurarul pionier nu mai există; pionierul câmpiei, a cărui sarcină, mult mai

uşoară, a fost aceea de a ocupa două trimi din ţară în timpul unei singure generaţii, e o specie diferită, inferioară.

Pe Charles Marlowe îl însoţeau în pustietate, împărţind cu el primejdiile, greutăţile şi privaţiunile unei existenţe ciudate şi aspre, soţia şi copilul, cărora, în spiritul clasei sale, ce făcea din valorile casnice o religie, le era profund ataşat. Femeia era încă destul de tânără, pentru a fi atrăgătoare şi prea neobişnuită cu izolarea cumplită a vieţii wle, pentru a fi veselă. Dar, deşi o frustrase de dreptul la o fericire pe care nu i-o puteau aduce simplele satisfacţii ale traiului în mijlocul pădurii, Cerul nu fusese vitreg cu ea. Sumarele datorii gospodăreşti, copilul, bărbatul şi câteva cărţi sentimentale pe care le avea îi umpleau îndeajuns viaţa.

Într-o dimineaţă, pe la mijlocul verii, Marlowe îşi desprinse puşca de pe perete, arătând că intenţiona să plece la vânătoare.

— Avem destulă carne, îi spuse femeia, te rog, nu pleca azi de-acasă. Am visat azi-noapte, o, ce vis îngrozitor! Nu mi-l pot aminti bine, dar sunt convinsă că, dacă pleci, se va adeveri.

Trebuie să spunem, cu părere de rău, că Marlowe a primit solemna prevestire cu mai puţină gravitate decât cerea natura ei misterioasă. De fapt, a râs.

— Încearcă să-ţi aminteşti, spuse el. Poate ai visat ca Baby şi-a pierdut darul vorbirii.

Ideea-i fusese evident sugerată de faptul că fetiţa, agăţându-se cu degeţelele-i moi de poalele hainei sale de vânătoare, îşi spunea şi ea părerea printr-un gângurit entuziast, inspirat de chipiul din piele de raton al tatălui.

Femeia cedă. Lipsindu-i darul umorului, nu putea înfrunta blânda lui ironie. Aşadar, cu un sărut pentru mamă şi unul pentru fiică, bărbatul ieşi, închizând pentru totdeauna uşa fericirii sale.

Se înserase, dar el nu se întorsese încă. Femeia pregăti cina şi aşteptă. Apoi, culcă fetiţa şi-i cântă încet, până o adorimi. Între timp, focul din vatră, la care gătise, se stinsese şi camera era luminată de o singură lumânare. O luă şi o aşeză în fereastra deschisă, ca un far şi un bun sosit pentru vânător, dacă se întâmplă să vină din partea aceea. Zăvorâse cu grijă uşa împotriva fiarelor ce ar fi ales acea cale în loc de o fereastră deschisă – despre obiceiul animalelor de pradă de a intra neinvitate în casă nu fusese prevenită –, deşi, cu prevederea specifică femeilor, ea se gândise, probabil, la posibilitatea ca acestea să intre pe

horn.

Pe măsură ce înainta în noapte, simţea cum o cuprinde nu neliniştea, ci un fel de toropeală, şi, în cele din urmă, îşi odihni braţele pe pat, lângă copil, lăsându-şi capul pe ele. Lumânarea din fereastră arse până la soclu, sfârâi şi pâlpâi o clipă, apoi, se stinse neobservată, căci femeia dormea şi visa.

În vis, se făcea că stă lângă leagănul unui al doilea copil. Primul murise. La fel şi tatăl. Coliba din pădure pierise, iar ea, iar ea se afla acum într-o casă străină. Aceasta avea uşi grele de stejar, ce nu se deschideau niciodată, iar dincolo de ferestre bare de fier, înfipte, în zidurile groase de piatră, ca o măsură de protecţie contra indienilor, cel puţin aşa credea ea. Lua cunoştinţă de toate acestea cu un sentiment de infinită autocompătimire, dar fără să se mire – o emoţie absentă în vise. Nu putea vedea copilul din leagăn, acoperit cu o păturică, pe care ceva o împiedica s-o dea la o parte. Încumetându-se totuşi, descoperi faţa unui animal sălibatic. Sub şocul teribilei descoperiri, femeia se trezi, tremurând din tot trupul în întunericul colibei sale din pădure.

Recăpătându-şi simţul realităţii înconjurătoare, bâjbâi după trupul fetiţei, care nu era un vis, şi se asigură după respiraţia-i liniştită că era în ordine. Nu se putu stăpâni să nu-şi treacă mâna peste feţişoara ei. Apoi, sub acţiunea unui impuls nelămurit, se ridică şi-şi luă în braţe copilul adormit strângându-l la piept. Pătuţul copilului avea capul spre unul din pereţi, de care se rezemă acum femeia întorcându-se. Ridicându-şi privirea, văzu două puncte de foc străpungând întunericul cu o lucire roşie-verzuie. Crezu că era vorba de doi tăciuni din vatră, dar odată ce-şi recapătă simţul de orientare, o năpădi conştiinţa neliniştitoare a faptului că luminile nu se aflau în acea parte a camerei, ci mult mai aproape la nivelul ochilor, al propriilor săi ochi. Erau ochii unei pantere.

Fiara se afla în dreptul ferestrei deschise, la o distanţă de nici cinci paşi. Nu se vedeau decât acei ochi teribili, dar în mijlocul tumultului său sufletesc, dezlănţuit de înţelegerea situaţiei în care se găsea, ea intuia vag că fiara stătea pe picioarele de dinapoi, sprijinindu-se cu labele pe pervazul ferestrei. Poziţia semnifica o intenţie malefică – nu doar satisfacerea unei curiozităţi pasive. Conştiinţa acelei atitudini sporea ameninţarea celor doi ochi cumpliţi, în care se topeau deopotrivă toată tăria şi curajul său. Sub tirul mut al

acelei priviri cercetătoare, se cutremura, simţind că i se face rău. Genunchii i se înmuiară şi, străduindu-se involuntar să evite orice mişcare bruscă, ce ar fi putut asmuţi fiara asupra sa, se lăsă încetişor să lunece pe podea, ghemuindu-se la perete și încercând să-și apere copilaşul cu trupul ei tremurător, dar fără să-şi întoarcă privirea de la cele două sfere luminoase ce-o ucideau. Nicio clipă gândul la bărbatul ei nu-i traversă agonianici cea mai vagă sperarţă de salvare nu-i slăbea încordarea. Capacitățile sale de gândire și simţire erau reduse la o singură senzaţie: groaza de a simţi saltul animalului, greutatea trupului său, loviturile labelor uriaşe, ferocitatea colţilor ce-i sfâșiau beregata și-i sfârtecau copilul. Mută şi ţeapănă, își aştepta sfârşitul în clipe ce se lungeau cât ore, ani, secole, şi ochii aceia drăceşti pândeau în continuare… pândeau… pândeau…

Întorcându-se acasă noaptea târziu, cu un cerb pe umeri, Charles Marlowe încercă uşa. Era încuiată. Ciocăni, dar nu primi niciun răspuns. Lăsă jos cerbul şi se duse la geam. Când dădu colţul casei, i se păru că aude niște paşi furişaţi şi un foşnet în tufişurile din apropiere, dar zgomotele fuseseră prea slabe chiar şi pentru urechea sa experimentată, aşa că nu avea certitudinea că le auzise cu adevărat. Apropiindu-se de fereastră, fu uimit s-o găsească deschisă. Își trecu un picior peste pervaz şi sări înăuntru. Camera era cufundată în tăcere şi în întuneric. Merse pe bâjbâite până la cămin, scapără un chibrit şi aprinse o lumânare. Privi apoi în jur. O văzu pe soţia sa ghemuită lângă perete, strângând în braţe copilul. Se repezi spre ea. Femeia se ridică şi izbucni într-un hohot lung, mecanic, lipsit de emoţie sau de sens, acel râs ce seamănă cu zornăitul unui lanţ. Fără să-şi dea prea bine seama ce face bărbatul întinse braţele. Femeia depuse în ele copilul. Era mort – sufocat de îmbrăţişarea propriei sale mame!

Secţiune 1.02 III. TEORIA APĂRĂRII

Aşa s-au petrecut lucrurile într-o noapte, într-o pădure dar povestea Irenei Marlowe nu cuprindea toate detaliile întâmplării, căci nu le cunoştea. Când a sfârşit, soarele coborâse dincolo de orizont şi lungul amurg al verii se adâncea în scorburile pământului.

Brading rămase tăcut câteva clipe, aşteptând o continuare a povestirii, care să explice legătura sa cu discuţia ce-o precedase. Povestitoarea era însă la fel de tăcută ca şi el. Își întorsese faţa, iar mâinile i se încleştau spasmodic în poală, într-un chip ce sugera o forţă independentă de voinţa sa.

— E o poveste cutremurătoare, într-adevăr, spuse Brading, în cele din urmă, dar tot nu înţeleg. Ştiu că îi spui tată lui Charles Marlowe. Am văzut, sau mi s-a părut că el arată îmbătrânit înainte de vreme, zdrobit de o mare suferinţă. Dar, scuză-mă, spui că tu… că tu…

— Că sunt nebună, răspunse fata, fără nicio tresărire a capului sau a trupului.

— Dar, Irene, spuneai – te rog, iubito, nu-ţi întoarce privirea de la mine – spuneai că acel copil era mort, nu dement.

— Acela, dar eu sunt al doilea. M-am născut trei luni mai târziu. Cerul s-a îndurat de mama, îngăduindu-i să-şi dea viţa, aducându-mă pe lume.

Brading tăcu din nou; era uşor ameţit şi nu putea gândi pe loc ce se cuvenea să spună. Fata nu-şi întorsese faţa spre el. Neştiind ce să facă, încercă instinctiv să-i apuce mâinile ce se frământau în poală, dar ceva – nu putea spune ce – îl opri. Îşi aminti apoi vag că niciodată nu dorise cu adevărat să-i ia mâna.

— Este oare posibil, continuă ea, ca o fiinţă născută în asemenea împrejurări să fie ca toţi ceilalţi, să fie sănătoasă la minte?

Brading nu răspunse; o idee nouă îi răsărise în gând – ceea ce un om de ştiinţă ar numi o ipoteză: o prezumţie de detectiv, o teorie. Ar fi aruncat mai multă lumină, fie şi una lugubră, asupra sănătăţii ei mintale, căci propriile ei afirmaţii nu reuşiseră să-i risipească îndoiala.

Ţinutul era încă nou, şi, cu excepţia satelor, era slab populat. Vânătorul de profesie, o figură încă familiară, îşi număra printre trofee capete şi piei de vânat mare. Poveşti mai mult sau mai puţin credibile despre înfruntări nocturne cu animale sălbatice pe drumuri pustii circulau adesea, treceau prin obişnuitele stadii de înflorire şi decădere şi erau apoi uitate. Acestor fabulaţii populare, li se adăugase de curând o istorioară ce apăruse, se pare, simultan în mai multe cămine, despre o panteră ce băgase în sperieţi respectivele familii, apărându-le noaptea la geam.

Legenda stârnise un val de emoţie, ba chiar ajunsese şi în ziarul local, dar Brading nu-i dăduse nicio importanţă. Asemănarea cu povestea recent auzită nu i se părea pur întâmplătoare. Nu era oare posibil ca una să fi sugerat-o pe cealaltă, găsind un mediu prielnic într-o minte morbidă şi o imaginaţie fecundă?

Brading îşi amintea acum unele ciudăţenii ale fetei – la care iubirea-l făcuse orb până atunci – cum erau viaţa ei singuratică

împreună cu tatăl, a cărui casă nu o frecventa nimeni, teama ei ciudată de noapte; cei ce-o cunoşteau foarte bine spuneau că nu putea fi văzută niciodată după ce se lasă întunericul. Într-o asemenea minte, imaginaţia, odată stârnită, poate s-o ia lesne razna, întunecând spiritul. De faptul că era nebună – deşi convingerea îi provoca o suferinţă profundă – nu se mai îndoia. Doar că ea luase poate efectul minţii ei tulburate drept cauză, asociind propriei persoane, fanteziile făuritorilor de mituri din ţinut. Cu vaga intenţie de a-şi proba noua sa „teorie", dar fără o noţiune clară despre cum avea s-o facă, începu pe un ton grav dar şovăitor:

— Irene, iubito, spune-mi – te rog să nu te superi – dar spune-mi…

— Ţi-am spus, îl întrerupse ea, vorbind cu o sinceritate pătimaşă pe care nu i-o cunoscuse, ţi-am spus deja că nu ne putem căsători, ce altceva mai e de spus?

Mai înainte s-o poată opri, ea sărise de pe bancă şi, fără vreun cuvânt sau vreo privire, lunecase printre copaci, îndreptându-se spre casa tatălui ei. Brading se ridicase pentru a o reţine, dar rămase locului, urmărind-o în tăcere până ce fata dispăru în întuneric. Deodată tresări, de parcă l-ar fi străpuns un glonte. Pe chip i se aşternu o expresie de spaimă şi uimire: în întunecimea ce-o înghiţise pe fată, întrezărise fulgerul unor ochi strălucitori!

Stătu o clipă ameţit şi nehotărât, apoi se repezi după ea, în pădure, strigând: Irene, atenţie! Pantera! Pantera!

Străbătu în goană liziera pădurii şi ajunse în luminiş. Apucă să vadă fusta cenuşie a fetei dispărând pe uşa colibei. Nu se zărea nicio panteră.

Secţiune 1.03 IV. RECURS LA CONŞTIINŢA DIVINĂ

Avocatul Jenner Brading locuia într-o căsuţă la marginea oraşului. Dincolo de ea, începea pădurea. Fiind burlac şi lipsit, conform draconicului cod etic al timpului şi locului, de serviciile unei „fete în casă", locuia, de fapt, la hotelul din oraş unde îşi avea şi biroul. Casa de la marginea pădurii era păstrată – nu cu cine ştie ce cheltuială, bineînţeles – ca o dovadă de prosperitate şi respectabilitate. Nu se cuvenea ca o persoană pe care ziarul lor al o numise cu mândrie „cel mai mare jurist al timpului său" să nu aibă o locuinţă proprie, deşi el îşi dădea, probabil, seama uneori că noţiunile de „locuinţa" şi „cămin" nu sunt perfect sinonime.

Era de presupus că şi el avea conştiinţa deosebirii şi dorinţa de a le armoniza, căci după cum vorbea lumea, la scurt timp după ce-şi construise casă, proprietarul făcuse o încercare neizbutită de a se căsători. Ajunsese, într-adevăr, să fie respins de frumoasă, dar excentrica fiică a bătrânului Marlow, sihastrul. Povestea se bucura de crezământ, deoarece o spusese avocatul şi nu fata – invers de cum se întâmplă de obicei.

Dormitorul lui Brading era în spatele casei, având o singură fereastră, ce da înspre pădure. Într-o noapte, îl trezi un zgomot la fereastră: era greu de spus cu ce semăna. Uşor emoţionat, se ridică în capul oaselor şi apucă revolverul pe care, cu un simţ de prevedere lăudabil la unul obişnuit să doarmă la parter cu geamul deschis, şi-l pusese sub pernă. Camera era cufundată în întregime în întuneric, dar cum nu-şi pierduse cumpătul, ştiu încotro să-şi îndrepte privirea şi, fixându-şi-o într-acolo, aşteptă în tăcere să vadă ce avea să urmeze. Putea distinge acum cadrul ferestrei – un pătrat mai puţin întunecat decât restul. Deodată, la baza sa, apărură doi ochi ce ardeau cu o flacără malefică, de nedescris. Inima îi tresări puternic, apoi păru să stea în loc. Un fior rece îi străbătu şira spinării şi-i făcu părul măciucă; simţi cum îi fuge sângele din obraji. Nu avea sens să strige – nu i-ar fi ajutat să-şi salveze viaţa. Fiind însă un bărbat curajos, nu ar fi făcut-o oricum. Chiar dacă îi tremura puţin trupul nevolnic, spiritul nu se lăsa doborât.

Ochii arzători se înălţau încet, constant, ceea ce părea să indice o apropiere. Dreapta lui Brading se ridică încet, ţinând pistolul. Trase!

Deşi orbit de flacără şi asurzit de detunătură, Brading auzi, sau i se păru că aude, urletul sălbatic al panterei, atât de omenesc în sunet, atât de diavolesc, în sugestie. Sărind din pat, se îmbrăcă în grabă şi, cu pistolul în mână, se repezi afară, întâlnind vreo câţiva bărbaţi care veneau alergând dinspre drum. Scurta explicaţie dată de Brading fu urmată de o cercetare atentă în jurul casei. Iarba era acoperită de rouă; sub fereastră, fusese culcată pe o porţiune întinsă, de la care pleca, după cum descoperiră la lumina lanternei, o urmă şerpuitoare ce se pierdea în tufişuri.

Unul din bărbaţi se împiedică şi căzu în mâini. Ridicându-se şi frecându-şi-le, observă că erau lunecoase. Cercetându-le, descoperi că erau înroşite de sânge.

Să înfrunte o panteră rănită, mai ales că erau neînarmaţi nu le

făcea deloc plăcere. Făcură cu toţii calea întoarsă, cu excepţia lui Brading. Înarmat cu lanternă şi pistol, acesta se afundă curajos în pădure. Traversând cu greu hăţişul unor arbuşti, ajunse într-un mic luminiş şi acolo cutezanţa sa îşi primi răsplata, căci găsi, în sfârşit, cadavrul victimei sale. Dar nu era o panteră. Ceea ce era putem citi până în ziua de azi pe o piatră de mormânt mâncată de vreme din cimitirul satului şi adeverită zilnic, timp de mai mulţi ani, la marginea gropii, de trupul încovoiat şi de faţa zbârcită de suferinţă a bătrânului Marlowe.

„*Fie ca sufletul său*, *ca şi al nefericitei sale copile*, *să se odihnească în pace*.

Pace lor şi mângâiere!”